

Za enake možnosti dostopa do spletnih informacij

Certifikat A3C in Zakon o dostopnosti do spletišč in mobilnih aplikacij

Slavica Bukovec Zupanič

Objavljeno: [revija Rikoss](#)

Dostop do informacij je ena od osnovnih pravic vsakega posameznika v sodobni družbi. Prav ta pa je slepim in slabovidnim osebam dostikrat otežen. V prispevku bosta prikazani dve orodji za izboljšanje spletne dostopnosti; prvo s predznakom ozaveščanja in drugo s zakonsko podlago: certifikat A3C, dostopno vsem, ter Zakon o dostopnosti do spletišč in mobilnih aplikacij.

Certifikat spletne dostopnosti A3C

Oglejmo si torej najprej, kaj slepim in slabovidnim osebam otežuje dostop do informacij na spletu. Boštjan Vogrinčič o tem pravi: »Na spletu se slepi in slabovidni srečujemo z veliko težavami, ki nam onemogočajo brskanje in iskanje informacij. Ena večjih težav, na katere naletimo, so sliderji. To so gibljivi elementi na spletni strani, ki neprenehoma spreminjajo fokus bralniku zaslona. Problem so tudi vtičniki za različna družabna omrežja, ki so velikokrat vgrajeni sredi zelenega besedila. Vsekakor pa je lahko težava tudi zgradba strani in še veliko drugih ovir.«

Z namenom, da bi krepili zavedanje o pomenu dostopnosti in nagrajevali primere dobrih praks, je Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije (ZDSSS) v sodelovanju z Inštitutom za dobre vsebine (IZDV) razvila certifikat A3C, dostopno vsem. Namen projekta je po eni strani povečati zanimanje organizacij za prilagoditve spletnih vsebin, po drugi pa seznanjati potencialne interesente ter snovalce spletnih mest o vsebini potrebnih prilagoditev in o postopkih za pridobitev certifikata. Glede na demografske spremembe je v prihodnosti moč pričakovati, da se bo število ljudi s slabšim vidom le še povečevalo. Vsem tem pa bo treba zagotoviti enake možnosti za dostop do spletnih informacij.

Certifikat A3C, dostopno vsem torej obravnava področje dostopnosti spletnih vsebin ljudem z okvarami vida in drugimi invalidnostmi. Za boljše razumevanje pa najprej razložimo, kaj sploh obsega spletna dostopnost. Pod izraz spletne dostopnosti uvrščamo tako spletna mesta, spletne aplikacije, brskalnike in druga spletna orodja.

Partnerja projekta ZDSSS in IZDV, ki je razvil blagovno znamko A3C, dostopno vsem in se je tudi zavezal, da bo skrbel za tehnično in organizacijsko podporo projektu, podeljujeta certifikat na osnovi presoj strokovnih ekip, ki jih sestavljajo tudi strokovnjaki z okvarami vida z večletnimi izkušnjami na področju dostopnosti. Boštjan

Vogrinčič o svojih zadolžitvah v strokovni skupini: »Kot član komisije za dostopnost spletne strani sem opravljal delo presojevalca. Moja naloga je bila, da sem testiral, če so elementi spletne strani dostopni oziroma v skladu s standardom WCAG.«

Merila za presajo in podelitev certifikata A3C sta partnerja ZDSSS in IZDV razvila na temelju mednarodno uveljavljenih smernic za dostopnost WCAG 2.0, ki jih je razvil Konzorcij za svetovni splet v okviru pobude za spletno dostopnost. Za potrebe podeljevanja certifikata A3C, dostopno vsem, se merila do smernic WCAG 2.0 opredeljujejo na treh ravneh. Merila so prikazana v preglednici na spletni strani <http://izdv.org/>. Prav tako se na njej nahajajo prijavitni obrazec in vse ostale informacije o postopkih za pridobitev certifikata.

Postopek za pridobitev omenjenega certifikata zajema predstavitveni sestanek, oddajo prijave in presajo strokovne skupine za dostopnost spletnega mesta. Primeru ustreznosti sledi zaključno poročilo strokovne skupine ter podelitev certifikata. V primeru nepopolne prilagoditve bo izdano vmesno poročilo strokovne skupine s priporočili za izboljšanje, nakar bo sledila ponovna presaja po implementaciji priporočil in zaključno poročilo strokovne skupine ter podelitev certifikata A3C. V Inštitutu si pridružujejo pravico, da v primeru, ko tudi po drugi presoji spletno mesto ne ustreza merilom, vsako nadaljnjo presajo strokovne skupine zaračunajo v skladu s cenikom.

Pri IZDV pravijo, da je strošek za pridobitev certifikata odvisen od kompleksnosti spletišča in od statusa organizacije. Med prijavitelji so lahko profitne ali neprofitne organizacije. Glede na kompleksnost spletnega okolja ločujejo preprosto, srednje zahtevno in zelo zahtevno spletno okolje in od tega je potem odvisna tudi cena obravnave.

Ko torej strokovna komisija izda pozitivno mnenje o merilih za spletno dostopnost, sledita podelitev certifikata A3C (listina in unikatni spletni žig) ter obveščanje javnosti. Certifikat se podeljuje za obdobje treh let. Do zdaj sta certifikat A3C prejela podjetje Lidl Slovenija in Nacionalna agencija za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS).

Sanja Grobovšek Šubic, direktorica Inštituta za dobre vsebine, nam je v izjavi za revijo Rikoss povedala: »Res je, decembra lani sta bila podeljena prva certifikata A3C, Dostopno vsem, prejela sta ju Lidl Slovenija za spletno mesto Zdravko Lidl in Nacionalna agencija RS za kakovost v visokem šolstvu. Ta dan je predstavljal pomemben mejnik v naših prizadevanjih za večjo dostopnost spletnih vsebin potrebam ljudi z oviranostmi. Verjamemo namreč, da mora vprašanje spletne dostopnosti postati nekaj samoumevnega, kot je dandanes samoumevno to, da organizacije in podjetja svojo dejavnost predstavljajo na spletu.

Po podelitvi certifikatov, ki je odmevala tako v sektorju gospodarstva, kot tudi v javnem sektorju, se je zanimanje za spletno dostopnost povečalo. Na nas se obračajo različne organizacije, ki se želijo podrobneje seznaniti s področjem in pričakujemo, da bo v prihodnosti vse to rezultiralo v podelitvah novih certifikatov A3C.

Ob tem pa moramo poudariti še odlično sodelovanje in izjemen pomen partnerstva z ZDSSS, ki si iz dneva v dan prizadeva širiti glas o neoviranem dostopu invalidov do spleta. Zavedamo se, da je pred nami še dolga pot, a verjamemo, da je ta prava.«

Zakon o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij (ZDSMA)

Na predlog vlade Republike Slovenije je bil zakon sprejet v Državnem zboru aprila 2018 in je bil objavljen v Uradnem listu 30/2018. Zakon ureja ukrepe za zagotovitev dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij zavezancev po tem zakonu. S sprejetjem zakona smo v slovenski pravni red prenesli istoimensko evropsko direktivo.

Z njim bi naj zlasti uporabnikom z različnimi oviranostmi zagotovili lažji dostop do informacij in storitev javnega sektorja. Zakon tako vse državne organe, osebe javnega prava ter organe lokalnih samoupravnih skupnosti zavezuje k ureditvi spletnih mest na način, da bodo te dostopne vsem uporabnikom. Zakon zajema okoli 1360 organizacij, ki morajo na svojih spletnih straneh zagotoviti ustrezno velikost pisave, ustrezno ozadje, video posnetke pa opremiti z znakovnim jezikom za gluhe.

Ministrstvo za javno upravo je v sodelovanju z reprezentativnimi invalidskimi organizacijami zadolženo, da za zavezance organizira programe usposabljanja za ustvarjanje, upravljanje in posodabljanje vsebine spletišč in mobilnih aplikacij v skladu s tem zakonom. Enakega pomena kot izobraževanje je tudi ozaveščanje o spletni dostopnosti tako zavezancev kot uporabnikov.

Zakon je dosegljiv na spletni strani:

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7718>

Odgovorni na Ministrstvu za javno upravo RS so nam na vprašanje o oceni dostopnosti spletnih strani v organizacijah javne uprave odgovorili: »V zvezi s vprašanjem dostopnosti spletnih strani in mobilnih aplikacij za slepe, slabovidne in druge ranljive skupine v organizacijah javne uprave veljajo usmeritve in določbe v Zakonu o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij (Uradni list RS, št. 30/18, v nadaljevanju: ZDSMA), ki je bil sprejet leta 2018.

ZDSMA ureja ukrepe za zagotovitev dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij organov javnega sektorja. Namen zakona je zagotoviti dostopnejša spletišča in mobilne aplikacije organov javnega sektorja za vse uporabnike, zlasti za ranljive skupine.

Obveznosti zavezancev po ZDSMA so:

- zagotavljanje skladnosti s standardom SIST EN 301 549 V2.1.2 – spletišča in mobilne aplikacije morajo biti zaznavni, delujoči, razumljivi, robustni in s tem dostopni (Minimalne zahteve glede dostopnosti, ki jih bodo morali organi javnega sektorja izpolnjevati, so določene v evropskem standardu EN 301 549 V2.1.2 (2018-08) – Zahteve glede dostopnosti za izdelke in storitve IKT.),
- izdelati morajo oceno nesorazmernega bremena:
  - v skladu z oceno lahko nekatere vsebine izvzamejo iz zahtev, če bi zagotavljanje dostopnosti v tem delu pomenilo nesorazmerno breme in
  - uporabniku morajo omogočiti, da se z vsebino seznaní na drug način, če je to mogoče,
- objaviti morajo izjavo o dostopnosti,
- zagotavljati morajo povratni mehanizem, prek katerega jih uporabniki lahko obvestijo, če zahteve glede dostopnosti niso izpolnjene oziroma zaprosijo za informacije – zavezanec mora uporabniku odgovoriti v 8 dneh oziroma mu v tem roku sporočiti, kdaj mu bo lahko odgovoril.

Po našem mnenju veljavna ureditev primerno naslavlja tozadevno vsebino, na vseh zavezancih pa je pravočasna in primerna ureditev spletišč in mobilnih aplikacij.

V povezavi z vprašanjem, v kakšni meri te organizacije upoštevajo najnovejše standarde in zakonodajo, pa na pristojnem ministrstvu pojasnjujejo: »Zakon o dostopnosti do spletišč in mobilnih aplikacij določa, da so roki za začetek uporabe tega zakona naslednji:

- 23. 9. 2019 za spletišča, ki niso objavljena pred 23. 9. 2018,
- 23. 9. 2020 za obstoječa spletišča in
- 23. 6. 2021 za mobilne aplikacije.

Ne glede na roke se po naših informacijah zavezanci po tem zakonu že pripravljajo na prenovo in prilagoditev spletišč in mobilnih aplikacij, nekateri pa so svoja spletišča že ustrezno prilagodili. Kot primer dobre prakse bi želeli izpostaviti aktivnosti, ki smo jih v tem obdobju vodili tudi sami pri vzpostavitvi osrednjega spletnega mesta državne uprave gov.si, na katerem je sistem v celoti prilagojen glede dostopnosti spletnih aplikacij po ZDSMA. V nadaljevanju pa bomo v jeseni izvedli posebno usposabljanje za več sto urednikov, ki pripravljajo spletne vsebine za ta centralni državni portal.«

Ob koncu nas je seveda še zanimalo, kako bo z nadzorom nad izvajanjem zakonodaje. »Nadzor nad izvajanjem določb zakona bodo opravljali inšpektorji za informacijsko družbo na Upravi RS za informacijsko varnost, ki bo skrbela za spremljanje skladnosti spletišč in mobilnih aplikacij z zahtevami glede dostopnosti in bo s polnim delovanjem pričela najkasneje konec leta 2019. Z ustanovitvijo navedene uprave, katere pomembna naloga bo nadzor nad prilagoditvijo ter delovanjem

spletišč in aplikacij, se še dodatno želi tudi na tem področju povečati učinkovitost prilagoditve spletišč. Do začetka delovanja Uprave RS za informacijsko varnost opravlja ministrstvo, pristojno za informacijsko družbo naloge iz 11. člena ZDSMA, to je naloge spremljanja in poročanja skladnosti spletišč in mobilnih aplikacij .«

Predstavili smo vam torej dva načina za enakovrednejši dostop do spletnih informacij. Vendar smo mnenja, da sam obstoj orodij ne bo učinkovit, če hkrati ne bo intenzivnega obveščanja in ozaveščanja javnosti.

Spletni viri:

Certifikat A3C, dostopno vsem:

<http://izdv.org/>

<http://www.zveza-slepih.si/tag/certifikat-a3c/>

Zakon o dostopnosti do spletišč in mobilnih aplikacij (ZDSMA):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7718>.